

Red de Ringslang: maak een broeihoop!

**Praktische handleiding voor het
maken van een broeihoop.**

**NATUUR
VOOR ELKAAR**

Zie wat jij kan doen, ga voor groen

De Ringslang

Omdat we ons land zo netjes onderhouden, heeft de Ringslang het steeds moeilijker.

De Ringslang

Kom jij weleens een Ringslang tegen? Waarschijnlijk niet. Maar woon je in waterrijk gebied, dan is de kans groot dat je een onbekende buurman hebt. Vroeger kwam deze voor mensen onschuldige slang veel voor in waterrijk gebied. De Ringslang is voor voedsel afhankelijk van grotere doorgaande watergangen. Ook moet er begroeiing langs de oevers beschikbaar zijn om te schuilen. Maar omdat we ons land zo netjes onderhouden, heeft deze slang het steeds moeilijker. De plekken om zich te verstoppen en eieren te leggen worden steeds minder. We willen deze slang graag 'een handje' helpen, doe je mee? In deze folder vertellen we hoe.

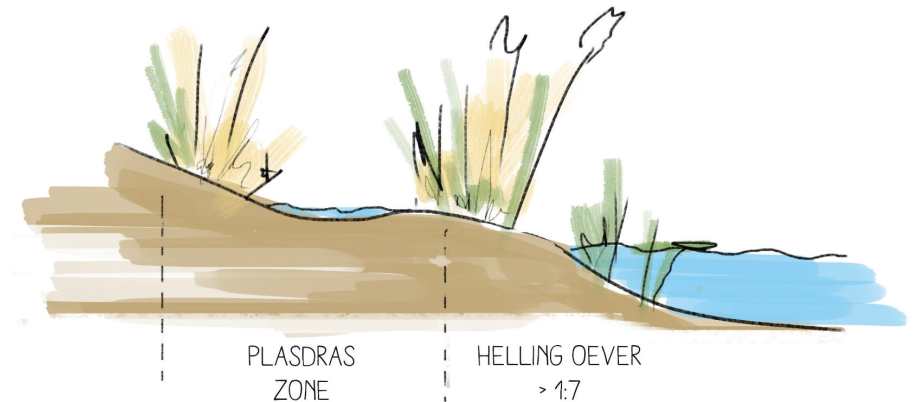
De Ringslang bijt niet

Veel mensen zijn bang voor slangen. Maar voor de Ringslang hoef je niet bang te zijn. In Nederland komen drie slangensoorten voor: de Ringslang, de Gladde slang en de Adder. De grootste hiervan is de Ringslang. Deze slang is niet giftig en bijt zelfs niet als hij opgepakt wordt. Een Ringslang is goed te herkennen aan de gele ring (of vlekken) achter zijn kop met daarachter een zwarte vlek. De mannetjes blijven kleiner dan de vrouwtjes en zijn meestal tussen de 80 en 100 cm lang. Vrouwtjes worden ongeveer 90 tot 140 cm lang. Het is een slanke slang met een lange staart. De Ringslang heeft vrij grote ogen met een ronde pupil.

Voedsel

Een Ringslang eet het liefst kikkers, padden en salamanders. Maar ook vissen, muizen en hagedissen. Jonge Ringslangen eten graag slakken, wormen en insecten.

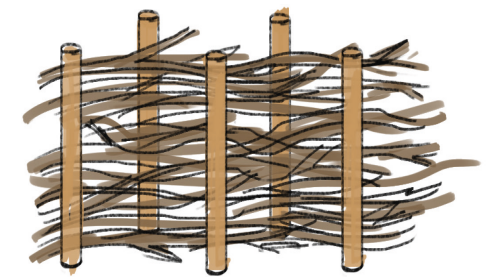
Een Ringslang jaagt zowel op het land als in het water op zijn voedsel. De slang houdt daarom van flauwe oevers. Zo kunnen ze makkelijk het water in en uit.

De ideale oever voor de Ringslang is niet al te steil > 1:7

Leefgebied

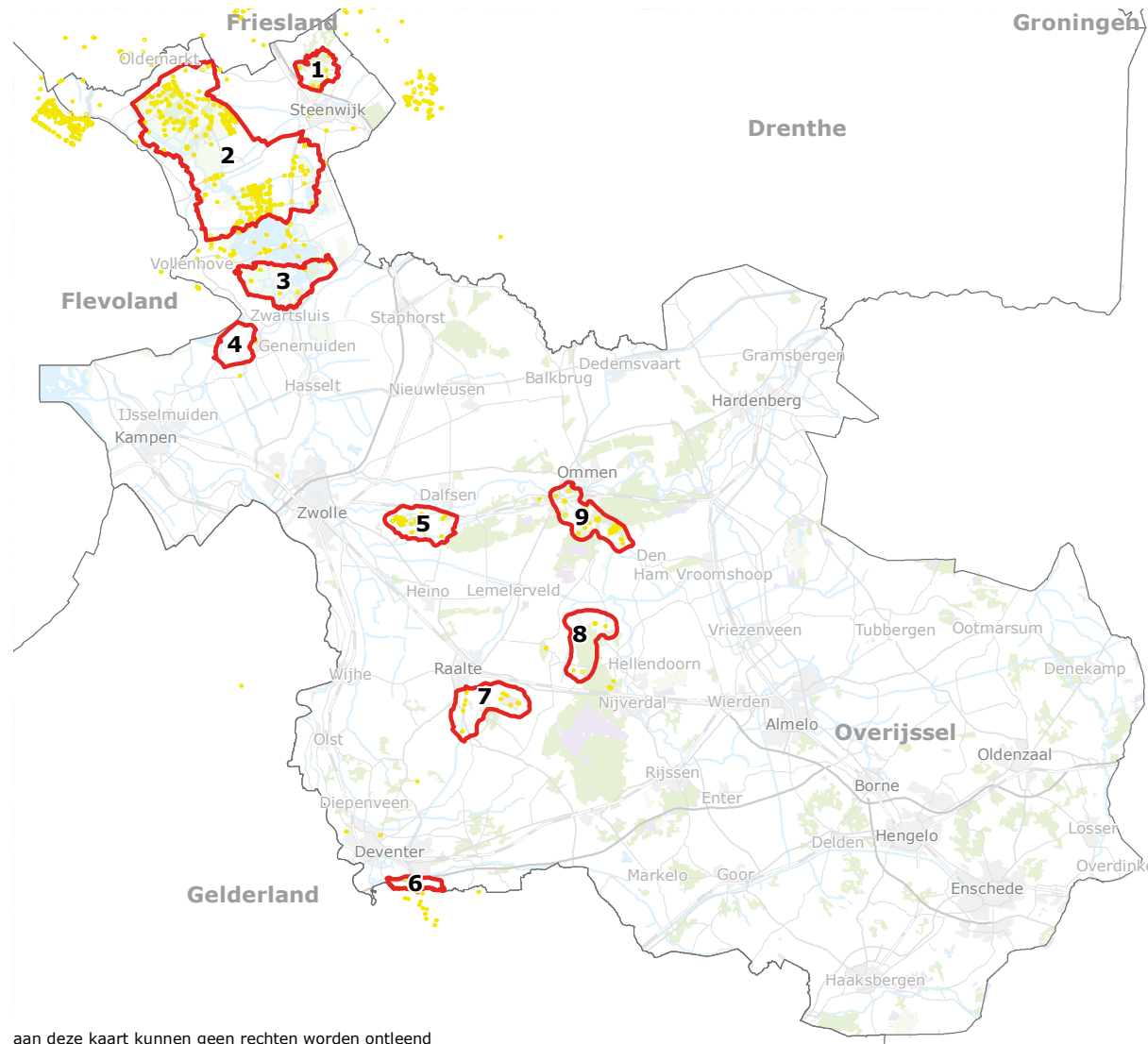
Naast water hebben Ringslangen ook zon nodig om op te warmen. Daarom houden ze van een waterrijke omgeving met zonnige plekjes. Maar ze hebben ook beschutting en bescherming nodig tegen de kou en roofdieren. De (jonge) Ringslang wordt gegeten door dieren als de egel, rat, bunzing, vos, roofvogels, reiger etc. Ook een kat kan een Ringslang pakken. Je ziet een Ringslang niet zo snel. Ze zijn vrij schuw. Toch leven ze vaak in de buurt van mensen. Ze verstoppen zich graag in rommelige hoekjes van een erf of tuin. Bijvoorbeeld onder een dichte struik, tussen een stapel stenen, stronken, een takkenril, een hooiberg of mesthoop.

Een takkenril biedt in de winter beschutting voor de Ringslang. Een takkenril is makkelijk te maken door snoeihout in een rij te leggen en op te stapelen. Insecten en vogels verstoppen zich er ook graag in.

Leefgebied Ringslang

Overzichtskaart Overijssel

aan deze kaart kunnen geen rechten worden ontleend

Verspreiding

Op de kaart kun je zien in welke gebieden de Ringslang de afgelopen tijd waargenomen is. Kom je een Ringslang tegen? Meld dit dan op de website www.waarneming.nl.

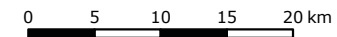
Legenda

- Locatie ringslang periode 2008-2018
- ▭ Ringslang gebied

Bronnen

Topografische ondergrond © Topografische Dienst Kadaster Apeldoorn

Beleidsinformatie, nr. 190181

Datum: 03-09-2019

Een broeihoop aanleggen is niet moeilijk en vraagt weinig ruimte. In deze folder leggen we uit hoe je dat kunt doen.

Wat kun je doen: een broeihoop maken

Een Ringslang legt haar eieren in een broeihoop, een soort van composthoop. Een broeihoop bestaat uit een bult die is opgebouwd uit lagen takken, groene plantenresten en indien beschikbaar mest. Als dit op een losse manier gebeurt, ontstaat er warmte; oftewel broei. Om Ringslangeieren uit te broeden is een constante temperatuur van 25 tot 30 graden Celsius nodig. In de

winterperiode gebruiken Ringslangen broeihopen ook als overwinteringsplek. Extra plekken om hun eieren af te zetten of om te overwinteren zijn van harte welkom. Hoe meer broeihoop mogelijkheden er zijn, hoe makkelijker we het de Ringslang maken om jongen te krijgen. Een broeihoop aanleggen is niet moeilijk en vraagt weinig ruimte. In deze folder leggen we uit hoe je dat kunt doen.

Wist je dat...

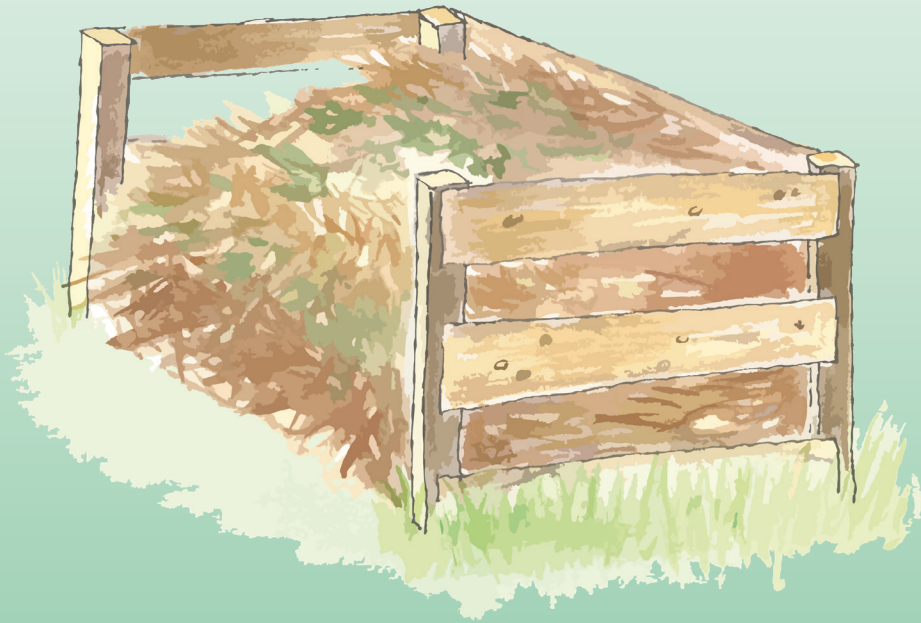
Wist je dat het aantal eieren dat een Ringslangvrouwtje legt afhankelijk is van haar lengte? En dus van haar leeftijd? Hoe ouder de slang is, hoe groter ze is en hoe meer eieren zich in haar lijf kunnen ontwikkelen. De eieren doen er ongeveer 6 weken over om uit te komen. Dit is afhankelijk van de omgevingstemperatuur.

Een Ringslangvrouwtje legt tussen de 10 tot 50 eieren in een broeihoop.

Een ei van de Ringslang is ongeveer 2,5 cm lang en 1,5 cm breed. Ze zijn wit van kleur en hebben een flexibele (in te drukken) leerachtige wand. De eieren zijn vaak aan elkaar gekleefd.

De Ringslang

Dat we de Ringslang een handje helpen is fijn voor de slang, maar ook voor ons heeft een broeihoop voordelen.

Een broeihoop is voor iedereen handig

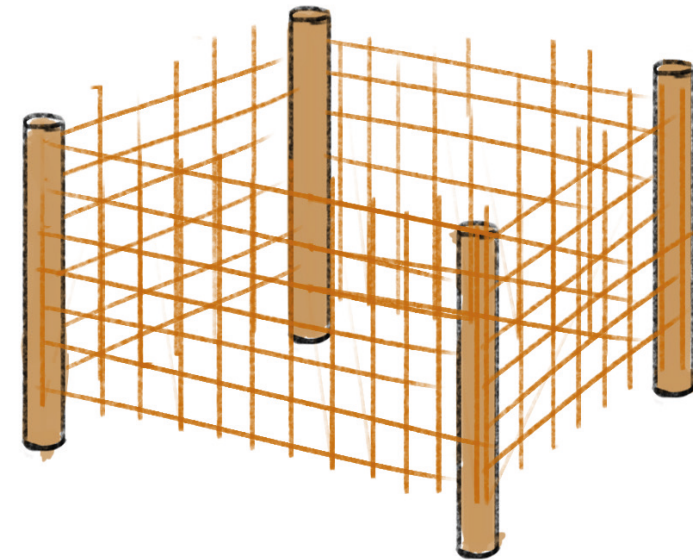
Dat we de Ringslang een handje helpen is fijn voor de slang, maar ook voor ons heeft een broeihoop voordelen. Het is een handige plek om het jaarlijkse snoeiafval kwijt te kunnen. Want zowel takken als bladeren als grasmaaisel kunt je er op kwijt. Mest van paarden of uit het konijnen- of kippenhok werkt goed voor de broei, maar is niet noodzakelijk. Komt er geen Ringslang op bezoek? Een broeihoop brengt altijd leven met zich mee. Het wemelt al snel van de bodemdierpjes

(pissebedden, duizendpoten, miljoenpoten, wormen) waardoor ook vogels op de broeihoop afkomen. Door de beschutting en de warmte die er ontstaat is het ook een fijne plek voor bijvoorbeeld salamanders, kikkers en hagedissen om te overwinteren. Ook kleine zoogdieren als egels of marterachtigen zijn blij met dit soort beschutte plekjes. Hoe meer diersoorten er samenleven hoe meer balans we terug brengen in de natuur.

Zelf een broeihoop maken

Het is niet heel ingewikkeld om een broeihoop te maken. Start met een aantal takken op de grond. Hier bovenop komt een laag groene plantenresten (denk aan snoeiafval en maaisel van gras of slootranden) van ongeveer 20 cm. Daar bovenop komt een laag (paarden)mest als dit

beschikbaar is. Herhaal verschillende lagen telkens tot de broeihoop ongeveer 1 m hoog is. De takken zorgen ervoor dat het een luchtig geheel wordt. Binnenin de hoop vormen ze verstoppiekjes voor kleine dieren. De uitstekende takken zorgen voor openingen in de broeihoop.

Afmetingen van een broeihoop

Hoe groter de broeihoop hoe beter de hoop zijn warmte vast kan houden. Als er materiaal en ruimte genoeg is, is een hoop van 2 m lang – 2 m breed en minimaal 1 m hoog ideaal. Maar als er minder ruimte beschikbaar is, kun je ook een kleinere, compacte broeihoop maken. Door bijvoorbeeld grof gaas (10 x 5 cm) om een aantal

paaltjes heen te timmeren ontstaat een soort compostbak. Dankzij het gaas kan de hoop steiler opgebouwd worden. Op die manier is een afmeting van 1,5 m lang – 1 m breed en 1 m hoog voldoende. Span het gaas wel vanaf 10-15 cm boven de grond, zodat de Ringslang makkelijk de bult in en uit kan.

Het beste is om een broe hoop tegen een bosrand, heg of takkenril aan te leggen.

Een goede plek voor een broe hoop

Het is belangrijk om de broe hoop niet verder dan 100 m van een watergang te leggen, zodat de jonge slangetjes het water makkelijk kunnen vinden. Het beste is om een broe hoop tegen een bosrand, heg of takkenril aan te

leggen. Zo vinden de jonge slangetjes direct beschutting als ze de broe hoop verlaten. Probeer de broe hoop (deels) in de schaduw te leggen, zo blijft de hoop vochtiger wat goed is voor de broei.

Onderhoud van de broe hoop

Door de broei in de hoop composteert het materiaal. Daardoor wordt de hoop langzaam kleiner. Het is dus belangrijk dat er af en toe nieuw materiaal wordt toegevoegd. Uiteraard kun je ook compost 'oogsten' en als bemesting voor de tuin gebruiken (nog een voordeel!). Je kunt dan gelijk zien of de broe hoop in gebruik is. Je vindt dan resten van de witte leerachtige eierschalen. Om verstoring te voorkomen, dient de broe hoop met rust gelaten te worden gedurende:

Niet storen:

- half november - half april: zodat overwinterende dieren niet verstoord worden;
- juni - augustus: in deze periode kunnen er eieren in de broe hoop liggen.

Als het erg droog is kan met een gieter water over de hoop gegoten worden voor extra broei. Als een broe hoop gebruikt is door een Ringslang, probeer de hoop dan op die plek of daar vlakbij te houden. De Ringslang is honkvast!

Alle hulp is welkom!

We werken hard aan een provincie waar de mens de natuur kan beleven, benutten en beschermen. Wil je overleggen of je tuin, erf of stuk grond geschikt is om een broe hoop aan te leggen? Neem dan gerust contact met ons op via natuurvoorelkaar@overijssel.nl. We denken graag mee.

Op de website van RAVON, www.ravon.nl, is nog meer informatie te vinden over de Ringslang. Voor het maken van een broe hoop is op www.broeihopen.nl meer achtergrondinformatie te vinden. Hopelijk kunnen we met elkaar het leefgebied voor deze mooie slang vergroten!

Colofon

Deze folder is samengesteld door provincie Overijssel in het kader van het Uitvoeringsprogramma Natuur voor Elkaar.

Foto voorkant en pagina 2: Jelger Herder – 'Digital Nature'

Foto achterkant: Arnold van Rijsewijk – 'RAVON'

Illustraties: Bas Deelman – 'Tackle' & Mark van Heukelum – 'OAK'

Natuur voor elkaar

Adresgegevens

Luttenbergstraat 2
8012 EE Zwolle
Nederland

Contactgegevens

E: natuurvoorelkaar@overijssel.nl
T: +31 (0)38 49 98 899
W: www.natuurvoorelkaar.nl

Volg ons op social media:

Zie wat jij kan doen, ga voor groen

NATUUR
VOOR ELKAAR